

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Tit. XXIII. De Solvtionibvs. In Cap. Odoardus 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

debet esse non ignarus conditionis ejus, l. 19. in pr. D. De R. I. Vide de hac quaestione, utrum debitor renuntiare possit cessione bonorum, larius Felin. ad d. c. 9, num. 11, cum seqq. & Did. Covarr. Var. resol. lib. 2. c. 2, num. 7.

Sed regrediamur ad textum nostrum, quo cum prohibeatur liberi hominis detentio propter res alienum, id obtinere diximus in eo, qui bonis suis cedere vult, alias secus.

8. Secundo, non procedit in debitore fugiente, quem creditor etiam propria auctoritate potest sublequi, & detinere, & ei detrahere, quod sibi debet, per text. in l. Air prator 10, §. 16, D. Quae in fraud. cred. ne, dum judex quaeritur, debitor elabatur, & creditor iacturam rerum suarum patiat, arg. text. in l. Si longius 18, §. un. D. De judic. Idque addo, ut etiam debitor fugiens impune occidi possit a creditore, si telo se defendat, resque aliter creditori salvae esse non possint, auctore Baldo ad l. 4, C. Ad L. Corn. de sic. Idemque probat argumentum ductum a fure, cui hic debitor fugiens non ab similes est: is enim si nocturnus est, impune occiditur; si diurnus, non aliter, quam si se telo defendat, ut tamen utroque casu cum clamore testificetur, l. 4, §. un. D. Ad L. Aquil. & l. 54. §. 2, D. De furt. Adde, si aliter domino res suae salvae esse possint, l. 5, in pr. D. Ad L. Aquil. & c. 2. in pr. inf. De homic. Dom Soto De just. & jure lib. 1, q. 1. rat. 8, circa fin. de quolatiis ad d. c. 2.

Tertio textus noster non procedit in arrestis, quae passim in Germania contra debitores extraneos & advenas ad simplicem creditoris petitionem permittuntur, ad eum potissimum effectum, ut creditorem securum reddant debitores, datis pignoribus vel fidejussoribus. Contra cives vero vel incolae arresta non conceduntur, nisi de fuga sint suspecti, & bona immobilia nulla possideant. In quo tamen consuetudo cujuslibet civitatis spectanda est; tolerabilia enim sunt, quae vetus consuetudo comprobata, ait textus, in l. penult. in §. un. D. De pollutat. Ita And. Gail. lib. 2, Obs. 44, n. 10, cum seq. Qui & prudenter monet, in tract. De manuum inject. c. 1, num. 12, ne videlicet arresta vaga & indiscreta sint, atque imperitorum judicium subiecta. Nam licet arresta parvi praedicti sint, eo quod cautione judicio sibi & judicatum solvi facile relaxentur, c. 5, §. 9, sup. Ve. litem non contest. & tamen cum discrimine alterius existimationis temere vagari, & honorem ejus precipitanter prostituere non oportet, l. Prator 7, in princ. D. De injur. Atque haec limitatio de arrestis sola consuetudine & statutis Germaniae defenditur, cum alioqui pugnent arresta cum textu nostro, sed non est absurdum juri communi derogari posse per consuetudinem, c. fin. sup. De consuet. & l. De quib. §. un. D. De legib.

Ad Tit. XXII. De Fidejussoribus, vide *Summam Juris Canonici lib. III. tit. ix. §. 6.*

IN TIT. XXIII. DE SOLVTIONIBVS.

In Cap. Odoardus 3.

SUMMARI A.

1. Facti species discutitur, an Clericus ob res alienum possit in carcerem conici, aut cogi cedere bonis.
2. Clerico debitori datur privilegium competentiae.
3. Privilegium illud quibus à laicis datur.
4. Reditus beneficii Ecclesiastici adjudicari creditoribus possunt, salva Clerico portione congrua pro alimentis.
5. Privilegio competentiae qui Clerici gaudeant.
6. An & Rudiofi?
7. Quando luat in corpore, qui non habet in aere.
8. Cessio bonorum in delictis an locum habeat?

9. Poena pecuniaria ob paupertatem an remittenda?
10. Clericus debitor quando teneatur cavere idoneè de solvendo.

Decisio hujus Cap. celebris est, siquidem continet privilegium indulgentum Clericis, ne ob res alienum excommunicari vel in carcerem detrudi possint. Sed facti speciem praemittamus.

Odoardus Clericus à creditoribus suis conventus erat coram Officiali, id est, Vicario Archidiaconi Remensis: is verò confessus debitam, cum propter inopiam solvere non posset, ab eodem

dem Officiali fuit excommunicatus. Qua de re aditus S. Pont. mandat hoc textu nostro Decano, & I. Canonico Tullensi ut, si Odoardus solvendo non sit, eum sententiâ excommunicacionis eximat & liberet, receptâ tamen ab eodem idoneâ cautione de solvendo, ubi ad pinguiorem fortunam devenierit. Cujus decisionis ratio hæc videtur esse, quod inanis sit illa actio, quam debitoris inopia excludit, l. 6, D. De dolo malo. Merito igitur debitor ab excommunicacione tamquam injusta absolvitur, & creditores, qui inanis & frustra actionem intendant, rejiciuntur, h. text. nostro in §. un. Et licet Glos. hic in pr. in V. recognoscens, & §. un. in verbis, ad pinguiorem, videatur insinuare, Odoardum prius cessisse bonis, & consequenter beneficium textus nostri restringat in Clerico bonis suis cedente: rectius tamen contra existimat Panorm. & Imola. hic n. 8. tum Did. Covar. Var. resol. lib. 2. c. 1, num. 9. Odoardum scilicet non ante cessasse bonis, quam excommunicaretur, ac proinde Clericum non tene-ri cedere bonis suis ad evitandum carcerem. Ad quid enim Odoardus fuisset excommunicatus ab Officiali, si bonis suis antea cessisset? eum cessio bonorum liberet debitorem ab omni molestia creditorum, donec ad meliorem fortunam pervenerit, l. 4, §. un. & l. 6, D. De cess. bon. & §. fin. in fit. De ass. Præterea indecorum fuisset, ut probatâ cessione Odoardi, cogeretur ipse in opprobrium Ecclesiastici ordinis mendicare. Quare etiam Glos. & Barr. ad l. Miles 6, D. De re jud. & hos secutus Imola hic num. 8. beneficium, quod competit militi armatæ militiæ, ne scilicet in plus, quam facere possit, conveniatur, d. l. 6, in pr. recte transferunt ad Clericum, id est, militem cœlestis militiæ. Item Capella Tholof. q. 246. Et ibi Sceph. Auffer in addit.

Itaque certius est, Clericum debitorem, tamen bonis suis non cedentem, neque posse excommunicari, neque in carcerem conici propter æs alienum, sed habere privilegium, ne conveniatur à creditoribus suis, nisi quatenus facere possit, deductis scilicet alimentis, per eas, quæ jam dicta sunt. In laico contra obtinuit regulariter, sicut ad cap. 2, sup. De pignorib. latius explicavimus. Dixi, regulariter; nam præter militem, de quo in d. l. 6 in pr. idem beneficium habent socii bonorum, vel alicuius negotiationis, l. Puvversorum 6, in pr. D. Pro socio. Item parentes, patroni, eorumque liberi, item maritus, uxor, socer, donator, nam & hi ex singulari privilegio à jure concessio,

non conveniuntur, nisi in id, quod facere possunt, reservatis sibi alimentis, per text. in l. Sunt qui 16, cum §. legib. seqq. D. De re judic. junctâ l. In condemnacione 173, in pr. D. De R. l. Un. e. consequens est, neque hos ob æs alienum in carcerem detudi posse, aut cogendos esse, ut bonis suis cedant.

Utrum autem Clericus debitor cum creditoribus convenire possit, ut, reservatâ sibi portione reddituum Ecclesiasticorum, reliqui redditus cedant creditoribus, vide Panorm. ad c. 2, sup. De fidejuss. & Did. Covar. sup. alleg. loc. qui simpliciter existimant, redditus annuos beneficii adjudicari posse creditoribus pro ratione quantitatis debiti, dimissâ tamen Clerico portione congruâ pro alimentis, arg. d. c. 2, §. un. sup. De fidejuss. & ita fieri Romana Curia probat ibid. Covar. ex collect.

Idem Covar. eodem in loco textum nostrum tantummodò exaudiendum putat de his Clericis, qui Ecclesiæ ministrant, non verò de aliis, nisi & hi in sacris Ordinibus sint constituti: idque ait, propter multitudinem eorum, qui temere sine aliquo delectu, ut vitii & criminibus liberius vacent, primis & minoribus Ordinibus solent, maximâ Prælatorum profectò incuriâ, insigniri. Quæ ratio forte militat apud suos in Hispania; mihi autem videtur, hanc rem ad decretum Concilii Trident. revocandam esse, quo Clerici primatonsuræ aut minoribus Ordinibus initiati non gaudent privilegio fori, nisi beneficium habeant, aut clericalem habitum & tonsuram deferentes alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi interserviant, vel in Seminario Clericorum, aut in aliqua Schola vel Universitate de licentia Episcopi, quasi in via ad maiores Ordines suscipiendos, versentur, Sess. 23, c. 6, de reform. Ex quo liquet, quinam Clerici primæ tonsuræ & minorum ordinum gaudeant privilegio fori videlicet Ecclesiastici; & qui non, sed remaneant sub jurisdictione judicis sæcularis: ut hi, qui sub jurisdictione sæcularis judicis remanent, non gaudeant beneficio textus nostri, sed juxta juris Civilis præscriptum propter æs alienum aut cedere bonis suis debeant, aut in carcerem detudi, instar aliorum sæcularium, l. 1, C. Qui bon. ced. poss. Neque eos juvat argumentum deductum à milite armatæ militiæ ad militem cœlestis militiæ, de quo paulò supra; cum hi Clerici non censeantur militare, qui primam tonsuram vel minores ordines otiosos gerunt.

Ut hinc etiam Pet. Rebuffi sententia ad Auth. 6 Habita

Habita C. No fil pro patre &c. defendi minimè possit, ex ista tantis beneficium textus nostri etiam convenire studiosis, etiamsi Clerici non sint: siquidem id nullo jure cautum reperitur, neque justa ratio subest, quæ hoc suadeat, *arg. c. 1, §. un. in verbis, cum id non inveniatur, De sup. negl. Pralat. in 6.* & juris regula est: Quæ à jure communi exorbitant, nequaquam ad consequentiam sunt trahenda, *c. 18, De R. l. lib. 6.* At textus nostri beneficium exorbitat à jure communi, quod extat. *in l. 1, C. Qui bon ced. p. ff. ergo &c.*

7 Ceterum contra hunc textum nostrum §. un. obijciatur vulgatum illud axioma: Qui non habet in ære, luat in corpore, *per text. in l. fin. D. De in jus voc. in l. Si quis 7. §. 1, D. De jurisd. in l. 4, C. De servis fugit. & in c. 5, §. fin. sup. De dolo, & contum.* Verum nihil movet, cum locum non habeat in obligationibus, quæ ex contractu nascuntur, de quibus in præfenti agimus, sed quæ ex delicto descendunt, sive delictum sit publicum sive privatum, in quo pecuniaria pœna, si qua de jure infligenda venit, in corporalem propter inopiam rei commutatur, *l. 2, §. fin. D. De pœn. & jurib. jam allegat.* Et ratio est, ne delicta impunita maneant, *vulg. l. Ita vulneratus §. 1, D. Ad l. Aquil. c. Vi fama inf. D. Sent. excom.*

8 Unde neque in delictis cessio bonorum locum habet, sicut latè persequitur Covarr. *d. c. 1, num. 3 & Perr. Costal. ad d. l. 7.* Hoc tamen adhibito temperamento, ut in delicto privato pœnæ pecuniariæ commutatio non fiat, nisi volente actore, *d. l. fin. in verbis, ex querelâ;* quia actoris tantum interest, qui fortasse mavult expectare, donec reus sit solvendo, ac proinde actori minimè jus

suum est auferendum, *l. 11. D. De R. l. Ubi verò ex delicto ad publicam vindictam agitur, rectè sit conversio pœnæ pecuniariæ in corporalem, etiam invito accusatore; cum in eorum tantum filii causa vertatur, cui pœna pecuniaria alioqui applicanda erat.*

Illud singulariter observatur in multis, hoc est, in pecuniariis coercitionibus, quæ non ex lege, sed judicis arbitrio pro aliquo delicto imponuntur, *l. Si qua pœna 244, D. De verb. sign. quod videlicet hæc ob pauperiorem in corporalem non mutantur, sed remitti debeant, & ubi remissæ sunt, non amplius exigi possint, licet reus solvendo postea efficiatur, l. 6, §. fin. D. De off. præsid. & l. fin. §. fin. C. De mod. multar. qua à jud. inf. sig.* Similiter ubi pecuniaria pœna semel in corporalem permutata est, ipso quoque jure liberatur reus, nec amplius convenitur, etiamsi postea ditior fiat; cum corporalis pœna loco pecuniariæ succedat, *per text. in l. Sed si 17, §. 6, D. De in jur.*

Postremò ex textu nostro annotandum est, quòd Clericus debitor, qui solvendo non est, prout jam explicavimus, idoneam cautionem præstare teneatur de solvendo, ubi ad pinguiorem fortunam devenit. Idonea verò cautio ea dicitur, quæ sit cum fidejussoribus vel pignoriibus, *l. Si mandatu 59, §. fin. D. Mandati.* Quod tamen ita accipiendum est, si debitor Clericus hæc idoneam cautionem præstare possit; alioqui sufficiet præstare juratoriam cautionem, sicut rectè hic §. un. *Glos. tenet in V. idonea, per textum in c. 7, inf. De donat. inter vir & uxor.* Idem in cedente bonis suis recipiendum est, *ex sententia Gl. & aliorum ad hoc c. nostrum.*

IN TIT. XXIV. DE DONATIONIBVS.

In Cap. Cum dilecti 6.

SUMMARI A.

1. Facti species.
2. Donatio cum suis pactonibus transit ad heredes.
3. Donatio Ecclesie facta, cum pacto solvenda certa pensionis, an revocari possit si pacto non fietur?
4. Quid si vinea donata sit Hospitali, eâ lege ne alienentur.
5. Donationes cur plenissimam recipiant interpretationem.
6. In re scriptis ad beneficia strictior facienda est interpretatio.

7. Cur in contractibus plena, in testamentis plenior, in beneficiis plenissima interpretatio sit adhibenda.

Duo ex hoc Cap. noranda occurrunt: unum, quòd rei donatæ Ecclesie, vel alteri pio loco, adici possit à donatore pensio sive aliud onus ex solvendum. Alterum est, quòd donationes plenissimam interpretationem recipiant.

Facti speciem hanc statuasimus Titius cuidam Ecclesie fundum suum Tusulanum donavit, deinde paulò post in eodem instrumento fundum

Scm.